

ทักษะของบัณฑิตระดับอุดมศึกษาตามแผนและนโยบายการจัดการศึกษา ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศ*

Skills of Higher Education Graduates According to Educational Plans and Policies that are Consistent with the National Development Plan*

นันท์ปพร สิทธิยา^{**1} อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์² ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ³

Nanpaporn Sithiya^{**1} Arunee Hongsiriwat² Duangkamol Traiwichitkhun³

(Received: 2024-07-09; Revised: 2024-07-23; Accepted: 2024-07-24)

บทคัดย่อ

การอุดมศึกษาตามพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2551 มีความหมายว่า “การจัดการศึกษาหลังมัธยมศึกษาตอนปลาย คือ การศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี การศึกษาระดับปริญญาตรี และสูงกว่า” มีความรับผิดชอบ 3 ส่วน คือ คน ความรู้ และสิ่งแวดล้อม พันธกิจสำคัญ 4 ประการ คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาต้องสอดคล้องตามแผนพัฒนาประเทศ เพื่อพัฒนากำลังคนให้มีทักษะตอบสนองต่อทิศทางการพัฒนา บัณฑิตต้องฝึกฝนทักษะในระดับง่ายสู่ระดับที่ยากขึ้นให้มีความรู้ในเชิงกว้างและความรู้ความเชิงลึกในศาสตร์เป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการทำงานที่วัดได้ตามความสามารถของบัณฑิต โดยสถาบันอุดมศึกษาแต่ละกลุ่มต้องกำหนดแนวทางการพัฒนาทักษะ กลยุทธ์หรือแนวทางหรือแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาทักษะบัณฑิตให้มีความเชี่ยวชาญตามปรัชญามหาวิทยาลัยหรือตามความเชี่ยวชาญของกลุ่มมหาวิทยาลัย

คำสำคัญ: ทักษะบัณฑิตระดับอุดมศึกษา, นโยบายการศึกษา, แผนพัฒนาประเทศ, กลยุทธ์, การอุดมศึกษา

¹ นิสิตดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Doctoral student, Subject of higher education, Department of Educational Policy, Management and Leadership, Faculty of Education, Chulalongkorn University

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก/อาจารย์ประจำสาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Major Thesis Advisor/Lecturer in Higher Education, Department of Educational Policy, Management and Leadership, Faculty of Education, Chulalongkorn University

³ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม/อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Co-Thesis Advisor/Lecturer, Department of Educational Research and Psychology, Faculty of Education, Chulalongkorn University

*บทความเรื่องนี้ได้รับการสนับสนุนทุนอุดหนุนการทำวิทยานิพนธ์สำหรับนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**Corresponding author, E-mail: nanpaporn007@gmail.com

Abstract

Higher education according to the Dictionary of Educational Terminology 2008 Royal Institute edition has the meaning: “Post-secondary education is education that is lower than a bachelor's degree education and above. The responsibilities of higher education are composed of people, knowledge and the environment. The 4 important missions are producing graduates, research, providing academic services to society and the preservation of arts and culture. The provision of higher education must be consistent with the national development plan to develop manpower skills base on development directions. Graduates must practice skills from basic levels to a more difficult levels to have broad knowledge and in-depth knowledge in disciplinaries, which are employability skills that can be measured according to the graduate's ability.

Keywords: Higher Eeducation Graduate Skills, Educational Policy, National Development Plan, Strategies, Higher Education

บทนำ

การอุดมศึกษา (Higher Education) เป็นการศึกษาที่จัดให้กับคนวัยที่กำลังจะเป็นผู้ใหญ่ จัดเป็นการศึกษาระดับที่สาม (Tertiary Education) หรือการศึกษาระดับหลังมัธยมศึกษา (Post-Secondary Education) ขอบเขตความรับผิดชอบกิจกรรมของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ คน ความรู้ และสิ่งแวดล้อม (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2562) การอุดมศึกษาเป็นกิจกรรมสำคัญในการพัฒนาบุคคล สร้างคน โดยมีความรู้ทางวิชาการและทักษะที่จะช่วยส่งเสริมซึ่งกัน เมื่อบุคคลมีความรู้และทักษะ การนำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคมจะช่วยสร้างประโยชน์ให้กับตนเองและสังคมโดยรวม การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามีจุดมุ่งหมายทางด้านการสอน การวิจัย การบริการชุมชน และการพัฒนานักศึกษาให้เป็นคนที่สมบูรณ์ควรเริ่มตั้งแต่การเข้าเรียนในชั้นปีที่ 1 ในระดับปริญญาตรี โดยมีคณาจารย์ บุคลากร เพื่อนนักศึกษาที่มีส่วนช่วยพัฒนา ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาความรู้ สติปัญญา ทักษะ และอารมณ์ของนักศึกษา (อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์, 2564) ในขณะเดียวกันสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ.2562 (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2562) กฎกระทรวง มาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2565 และกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ.2566-2570 และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565) แผนด้านการอุดมศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ. 2564-2570 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566-2570 (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2566) ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2561) Skill Mapping (สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2567) และทักษะที่จำเป็นของโลกในอนาคต (McKinsey Global Institute, 2021) ซึ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการเรียนรู้เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนที่สอดคล้องตามแผนพัฒนาประเทศ

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

การอุดมศึกษา (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2562) เป็นการศึกษาในระดับที่สูงกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้และนวัตกรรม การวิจัยผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ พัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีความเชี่ยวชาญตามสาขาวิชาการหรือวิชาชีพที่ตนถนัด มีทักษะและความสามารถในการแข่งขัน สามารถตอบสนองต่อความต้องการพัฒนาของประเทศ และสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับนานาชาติ รวมทั้งการพัฒนาบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทางร่างกาย จิตใจ สังคม สติปัญญา ความรู้ ทักษะที่จำเป็น เป็นคนดี มีคุณธรรม มีวินัย ภูมิใจในชาติ เข้าใจสังคมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถปรับตัวเพื่อรองรับสังคมโลกที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคต มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมประเทศชาติ ร่วมกันแก้ปัญหาสังคม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

มโนทัศน์ของแผนและนโยบายการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

นโยบายการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาจากการดำเนินการที่ผ่านมา สถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการการผลิตบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education, TQF: HEd) ซึ่งเป็นกรอบแสดงระบบคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ ประกอบด้วยระดับคุณวุฒิความเชื่อมโยงต่อเนื่องจากคุณวุฒิระดับหนึ่งไปสู่ระดับที่สูงขึ้น การแบ่งสายวิชา มาตรฐานผลการเรียนรู้ของแต่ละระดับคุณวุฒิที่เพิ่มสูงขึ้นตามระดับของคุณวุฒิ จำนวนช่วงการเรียนรู้ที่สอดคล้องตามเวลา ลักษณะของหลักสูตรในแต่ละระดับคุณวุฒิ การเปิดโอกาสในเทียบโอนผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ระบบกลไกที่ให้ความมั่นใจในประสิทธิผลของสถาบันอุดมศึกษาในการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติว่าจะสามารถผลิตบัณฑิตให้เป็นไปตามเป้าหมายคุณภาพตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ซึ่งอาจมีข้อจำกัดในการสร้างทักษะที่หลากหลายให้กับบัณฑิตและปัจจัยเงื่อนไขในการกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ (Domains of Learning) ของคุณวุฒิของประเทศไทย มากกว่า 5 ด้าน คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม (Ethics and Morals) ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility) และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical Communication and Information Technology Skills)

ปัจจุบันการอุดมศึกษามีนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563-2570 (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2563) เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาระบบอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศ ให้สอดคล้องและบูรณาการเป็นพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และนโยบายของรัฐบาล มีวิสัยทัศน์เพื่อ “เตรียมคนไทยแห่งศตวรรษที่ 21 พัฒนาเศรษฐกิจที่กระจายโอกาสอย่างทั่วถึง สังคมที่มั่นคง และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน สร้างความเข้มแข็งทางนวัตกรรมระดับแนวหน้าในสากล นำพาประเทศไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว” คำนึงถึงการให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการดำเนินงานความร่วมมือตามเป้าประสงค์ของการพัฒนาใน 4 ด้าน ได้แก่ การพัฒนากำลังคนและสถาบันความรู้ การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบโจทย์ท้าทายของสังคม การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขัน และการวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่และลดความเหลื่อมล้ำ

อนาคตของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามีความหลากหลายสอดคล้องกับบริบททางสังคม วัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งแนวทางการจัดการศึกษาที่แตกต่างจากมาตรฐานการอุดมศึกษา (Higher Education Sandbox) (สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, 2564) เกิดจากความตระหนักถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้ทันกับบริบทโลกที่เปลี่ยนแปลง เช่น ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี สังคมสูงวัย วิถีชีวิตแบบหลายช่วง (Multistage life) เป็นต้น สถาบันอุดมศึกษาจึงต้องมีโอกาสทดลองพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษารูปแบบใหม่ ที่ไม่มีมาตรฐานการอุดมศึกษาในปัจจุบันมารองรับ หรือมีข้อจำกัดของมาตรฐานการอุดมศึกษาในปัจจุบันที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ เพื่อประโยชน์ให้สามารถผลิตพัฒนากำลังคนที่รองรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมยุคใหม่เพื่อก้าวเข้าสู่การเป็นประเทศพัฒนา เกิดการสร้างมาตรฐานอุดมศึกษาในกระบวนทัศน์แบบใหม่

จากความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตนับจากการดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education, TQF: HED) เข้าสู่การดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ.2563-2570 ในปัจจุบันเพื่อ “เตรียมคนไทยแห่งศตวรรษที่ 21 พัฒนาเศรษฐกิจที่กระจายโอกาสอย่างทั่วถึง สังคมที่มั่นคง และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน สร้างความเข้มแข็งทางนวัตกรรมระดับ แนวหน้าในสากล นำพาประเทศไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว” สู่การปรับตัวเข้าสู่การอุดมศึกษาในอนาคตการจัดการศึกษาที่แตกต่างจากมาตรฐานการอุดมศึกษา (Higher Education Sandbox) การอุดมศึกษาจึงมีความสำคัญในการเป็นการศึกษาในระดับที่สูงกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้และนวัตกรรม การวิจัยผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ พัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีความเชี่ยวชาญตามสาขาวิชาการหรือวิชาชีพที่ตนถนัด มีทักษะและความสามารถในการแข่งขัน สามารถตอบสนองต่อความต้องการพัฒนาของประเทศ และสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับนานาชาติ รวมทั้งการพัฒนาบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทางร่างกาย จิตใจ สังคม สติปัญญา ความรู้ ทักษะที่จำเป็น เป็นคนดี มีคุณธรรม มีวินัย ภูมิใจในชาติ เข้าใจสังคมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถปรับตัวเพื่อรองรับสังคมโลกที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคต มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมประเทศชาติ ร่วมกันแก้ปัญหาสังคม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (ราชกิจจานุเบกษา, 2562) การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาควรมุ่งเน้นการให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาชาติ การจัดการอุดมศึกษาต้องเป็นไปตามหลักหลักความรับผิดชอบต่อสังคม หลักเสรีภาพทางวิชาการ หลักความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ หลักความเสมอภาค และหลักธรรมาภิบาล

ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการตามหลักความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อประโยชน์ของชุมชน สังคม และประเทศ อีกทั้งสถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่พัฒนาความรู้ให้ทันสมัย จัดการศึกษาให้ตอบสนองต่อความต้องการกำลังคนของประเทศ สังคมประเทศโดยรวม เพื่อให้ผู้เรียน คณาจารย์ และบุคลากรได้เข้าถึงและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคมชนบท และกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เพื่อสร้างสำนึกรับผิดชอบต่อชุมชนและสังคม โดยต้องคำนึงถึงการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาล มีระบบควบคุมภายใน และระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่และอำนาจ การจัดการศึกษา การวิจัยและการสร้างนวัตกรรม การบริการวิชาการแก่สังคม การทะนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2562) สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งจำเป็นต้องพัฒนาทักษะบัณฑิตระดับอุดมศึกษาตามแผนและนโยบายการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 เป็นแผนการพัฒนาประเทศตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล กำหนดวิสัยทัศน์ประเทศไทย “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

การพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย ขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของ

ทรัพยากรธรรมชาติ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ เพื่อให้ประเทศสามารถยกระดับการพัฒนาให้บรรลุวิสัยทัศน์และเป้าหมายการพัฒนาประเทศ มุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนา ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

การพัฒนากำลังคนผ่านการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิตยกระดับคุณภาพของระบบอุดมศึกษาให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ที่เป็นปัจจัยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและความยั่งยืนของสังคมไทยให้สอดคล้องตามแผนยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ ให้คนไทยมีความพร้อมทางกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มียัสน์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติมีหลักคิดที่ถูกต้องมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่สามและอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นวัตกรรมผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่นโดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง มีเป้าหมาย คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต สถาบันการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับปริญญาจึงต้องคำนึงถึงการจัดวิชาและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะของผู้เรียนให้สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติ เช่น การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน การนำเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การพัฒนานักศึกษาผู้นำทางการศึกษา เป็นต้น การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ ออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) มีแผนกลยุทธ์รายหมวดหมาย มิติปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศที่สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยในหมวดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต บริบทการพัฒนาประเทศในมิติด้านสังคมและทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพทุนมนุษย์ที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาในระดับพื้นที่ ตามดัชนีการพัฒนามนุษย์ของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติสะท้อนว่าคนไทยทุกช่วงวัยมีความรู้ความสามารถ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) ดังนั้นจึงต้องพัฒนาคนให้มีทักษะเพื่อตอบโจทย์ตลาดแรงงาน

การผลิตและยกระดับทักษะแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและทิศทางการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มความต้องการทักษะที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น ความรอบรู้ด้านดิจิทัล การจัดการข้อมูล ปัญญาประดิษฐ์ โค้ดดิ้ง เป็นต้น และทักษะทางพฤติกรรม เช่น ทักษะมนุษย์ การคิดเชิงวิพากษ์ การทำงานเป็นทีม ความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น สถาบันอุดมศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับเนื้อหาหลักสูตร กิจกรรมให้นักศึกษามีทักษะอนาคตมากยิ่งขึ้น ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น สถาบันอุดมศึกษามีห้องการเรียนรู้ ลงพื้นที่ทำกิจกรรมในชุมชนเพื่อให้ได้รับประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติจริง การเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้ที่สนับสนุนศักยภาพรายบุคคลจะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลง

โดยในหมุดหมายที่ 12 มุ่งพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูง เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคตการเติบโตของนวัตกรรมแหล่งความรู้ระดับโลกออนไลน์ การเรียนรู้ตามความสนใจรายบุคคล การพัฒนาทุนมนุษย์ทุกช่วงวัย ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ยกระดับมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาระบบการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีและการพัฒนานวัตกรรม การเรียน รวมถึงการพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมที่เป็นแบบอย่างด้านการศึกษา ทำให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระควบคู่กับมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น ส่งเสริมภาคีการพัฒนาเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษา และการเรียนรู้มากขึ้น การจัดการอาชีวศึกษาและการอุดมศึกษาในหลายรูปแบบ ้วยแรงงานทักษะในการใช้ชีวิต การแก้ปัญหา การมีแนวคิดของผู้ประกอบการมากขึ้น รวมถึงความสามารถในการบริหารตัวเอง และการบริหารคนเพื่อทำงานร่วมกัน การนำทักษะของสมาชิกทีมที่หลากหลายมาประสานพลังรวมกันในการปฏิบัติงานได้อย่างสร้างสรรค์

การพัฒนาสมรรถนะสูงของกำลังคนนั้น สถาบันอุดมศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานสำคัญที่ผลิตบุคลากรที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในสาขาวิชาชีพต่างๆ อุดมศึกษาเป็นการศึกษาที่สูงขึ้นจากระดับมัธยมศึกษาหรือการศึกษาระดับหลังมัธยมศึกษาในรูปแบบของมหาวิทยาลัย (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2558) ที่ต้องดำเนินการตามมาตรฐานเพื่อให้เป็นสถาบันการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการให้สถาบันอุดมศึกษามีมาตรฐาน ศักยภาพและความพร้อม เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษามีคุณภาพและมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตามหลักธรรมาภิบาล สถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินการ ประกอบด้วยการจัดทำกลยุทธ์ เพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด โดยจัดทำและดำเนินการตามแผนพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาต้องสอดคล้องกับแผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่ครอบคลุมการดำเนินงานตามกลยุทธ์และการดำเนินงานตามพันธกิจ มีการถ่ายทอดสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีตัวชี้วัดที่ประเมินผลได้ จัดให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสียเพื่อนำความคิดเห็นไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสียอย่างต่อเนื่อง ติดตาม ทบทวน และปรับปรุงแผนและผลการดำเนินการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยรวบรวม วิเคราะห์ และจัดการข้อมูลอย่างเหมาะสม บุคลากรในสถาบันการอุดมศึกษาจะเป็นบุคคลที่จะช่วยพัฒนาทักษะของบัณฑิตให้มีความพร้อมในการทำงาน (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565)

ในขณะเดียวกันมีการกล่าวถึงการพัฒนาทักษะบัณฑิตในแผนด้านการอุดมศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ.2564-2570 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566-2570 (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2566) สอดรับกับบริบทสังคมตามกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 มีวิสัยทัศน์ปี 2570 “อุดมศึกษาสร้างคน สร้างปัญญา ปลุกฝังคุณธรรม เพื่อพัฒนาสังคมไทยอย่างยั่งยืน” ประกอบด้วยยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาอุดมศึกษาและกลไกขับเคลื่อน เป็นการวางทิศทางให้การอุดมศึกษาในฐานะหน่วยงานหลักในการพัฒนาและผลิตบัณฑิตกำลังคนที่มีคุณภาพมีทักษะที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศจากหลากหลายสาขาวิชา โดยมียุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาอุดมศึกษาที่สำคัญ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพคน (Capacity Building) ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมระบบนิเวศวิจัยอุดมศึกษา (Research Ecosystem Building) ยุทธศาสตร์ที่ 3 จัดระบบอุดมศึกษาใหม่ (Higher Education Transformation)

โดยยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาศักยภาพคน (Capacity Building) การอุดมศึกษาให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ควบคู่กับการสร้างความตระหนักรู้เรื่องผลกระทบของกิจกรรมมนุษย์ที่มีต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อก้าวสู่เศรษฐกิจหมุนเวียนซึ่งสำคัญสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีเป้าหมาย เพื่อการลดความเหลื่อมล้ำในสังคม มุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้และทักษะพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงสู่อนาคต (Transversal Skills) ยกระดับคุณภาพการศึกษาและสมรรถนะของกำลังคนให้ตอบสนองทิศทางการพัฒนาประเทศตาม BCG Model ในรูปแบบ Degree และ Non-Degree ผ่านรูปแบบการเรียนรู้แบบสะสมประสบการณ์ และการบูรณาการกับการทำงาน เสริมสร้างบุคลากรคุณภาพสูงของสถาบันอุดมศึกษาให้มีความเป็นมืออาชีพ ผลักดันให้เกิดการยกระดับชุมชนวิชาการของ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมระบบนิเวศวิจัยอุดมศึกษา (Research Ecosystem Building) การพัฒนาระบบนิเวศที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์องค์ความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ผ่านหน่วยวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาที่มีมาตรฐาน ผลักดันให้เกิดวิจัยขั้นพื้นฐาน ค้นพบองค์ความรู้ ตามอัตลักษณ์ และศักยภาพของแต่ละสถาบันเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการวิจัยที่ยั่งยืนในระบบอุดมศึกษา การบริการวิชาการแก่สังคม การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน การพัฒนาด้านทักษะการวิจัย และการพัฒนาทักษะการคิดเชิงผู้ประกอบการ

และยุทธศาสตร์ที่ 3 จัดระบบอุดมศึกษาใหม่ (Higher Education Transformation) การจัดระบบอุดมศึกษาใหม่ ปรับการบริหารจัดการในสถาบันอุดมศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลให้ประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถเข้าถึงข้อมูล ข้อเท็จจริง มีความโปร่งใส ใช้จ่ายงบประมาณที่ภาครัฐสนับสนุนอย่างคุ้มค่า มีประโยชน์สูงสุด โดยมุ่งเน้นการตอบสนองผ่านอุปสงค์ให้สถาบันอุดมศึกษาจัดทำโครงการที่ตอบสนองต่อเป้าหมายของแผนด้านการอุดมศึกษาฯ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566-2570 การบริหารจัดการทางการศึกษารองรับสังคมการเรียนรู้ตลอดชีวิต พลิกโฉมอุดมศึกษา ผ่านการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาตามอัตลักษณ์ที่หลากหลาย (Reinventing University) เมื่อสถาบันอุดมศึกษาพัฒนาพลิกโฉม การพัฒนาทักษะของบัณฑิตจึงจะต้องจัดกิจกรรม หลักสูตร ให้เกิดการบูรณาการให้สอดคล้องกัน

กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2566-2570 (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565) ส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการ เกิดพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศที่สอดคล้องกับทิศทางของยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม การศึกษาและการเรียนรู้ การพัฒนา

และยกระดับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อวางรากฐานอนาคต มีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ แผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) และแผนเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 เพื่อให้การพัฒนาประเทศเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

การพัฒนากำลังคนในยุทธศาสตร์ที่ 4 ให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นฐานการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เป้าประสงค์ด้านกำลังคนของสถาบันอุดมศึกษา การยกระดับสังคมและสิ่งแวดล้อมให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน การพึ่งตนเอง ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาสังคมของประเทศอย่างยั่งยืน ต้องการเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยระบบการอุดมศึกษา การพัฒนาระดับทักษะให้ทันการเปลี่ยนแปลง คุณภาพของระบบการอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นโดยสอดคล้องกับปรัชญาการอุดมศึกษาไทยใหม่ กำลังคนที่เข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยระบบการอุดมศึกษา การพัฒนาระดับทักษะให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง กำลังคนที่ผลิตโดยระบบอุดมศึกษาทุกคนให้มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ควบคู่กับการมีสมรรถนะสูงด้านวิชาชีพและวิชาการ ระบบบริหารจัดการของสถาบันอุดมศึกษาตามกรอบการพลิกโฉมสถาบันอุดมศึกษา (Reinventing Universities)

การกำหนดเป้าหมายแผนงานระดับประเทศ โดยมีแผนงานภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 4 คือการพลิกโฉมระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้ประเทศมีกำลังคน สมรรถนะสูงเพียงพอตามเป้าหมายยุทธศาสตร์และการพัฒนาแห่งอนาคต และสอดคล้องกับปรัชญาการอุดมศึกษาไทยใหม่ การพลิกโฉมมหาวิทยาลัยให้เป็นเลิศตามบทบาทการสร้างกำลังคน การสร้างองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และการพัฒนาพื้นที่และประเทศ การพลิกโฉมและยกระดับสถาบัน/หน่วยงานด้านวิจัยและพัฒนา นวัตกรรม ให้ตอบโจทย์เป้าหมายยุทธศาสตร์ของประเทศและสามารถเทียบเคียงระดับนานาชาติ การพัฒนาและยกระดับประเทศไทยเป็นศูนย์กลางกำลังคนระดับสูง (Hub of Talent) และศูนย์กลางการเรียนรู้ (Hub of Knowledge) ของอาเซียน รวมถึงศาสตร์โลกตะวันออก

แผนงานสำคัญ (Flagship) ตามจุดมุ่งเน้นนโยบาย (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2565) ประกอบด้วย การพัฒนาการเป็นศูนย์กลางกำลังคนระดับสูง (Hub of Talent) ของอาเซียน การพัฒนาการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของอาเซียน รวมถึงด้านศาสตร์โลกตะวันออก การผลิตและพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงเฉพาะทางที่ตรงตามความต้องการของอุตสาหกรรม เป้าหมายสำคัญเร่งด่วนของประเทศและการพัฒนาแห่งอนาคต สอดคล้องกับปรัชญาการอุดมศึกษาไทยใหม่ พลิกโฉมระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต ร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรม การพัฒนากำลังคนที่ผลิตโดยระบบอุดมศึกษาให้มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่จำเป็นควบคู่กับการมีสมรรถนะสูงด้านวิชาชีพและวิชาการ เป็นการปรับเปลี่ยนทิศทางการพัฒนากำลังคนให้มีความทันสมัย มีทักษะที่พร้อมในการทำงาน

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การจัดการศึกษาในปัจจุบันต้องปรับเปลี่ยนต่อทิศทางการผลิตและการพัฒนากำลังคน การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 ให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลง การศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนมีทักษะ 3Rs + 8Cs ซึ่งสอดคล้องกับ Skill Mapping (สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2567) ซึ่งเป็นการรวบรวมและแสดงทักษะที่จำเป็นสำหรับแต่ละตำแหน่งงานในปัจจุบัน และทักษะที่ทุกหลักสูตรต้องเสริมสร้างให้ผู้เรียน เพื่อช่วยในการวางแผนทรัพยากรบุคคลของประเทศ และการออกแบบแนวทางการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการในการพัฒนากำลังคน ได้แก่ 3Rs ประกอบด้วย อ่านออก (Reading) เขียนได้ (Writing) คิดเลขเป็น (Arithmetic) 8Cs

ประกอบด้วย ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ ความมีเมตตา กรุณา วินัย คุณธรรม จริยธรรม มีทั้งหมด 6 ยุทธศาสตร์สำคัญ

อย่างไรก็ตาม การจัดลำดับความสำคัญในยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) มีเป้าหมายพัฒนากำลังคนมีทักษะที่สำคัญจำเป็นและมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษาผลิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้านตามปรัชญาของมหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษาจัดการศึกษารูปแบบทวิภาคี สหกิจศึกษา หลักสูตรโรงเรียนในโรงงานตามมาตรฐานที่กำหนดเพิ่มขึ้น จำนวนหลักสูตรของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาทวิวุฒิ (Dual Degree) เพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับในยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีเป้าหมายให้ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย ทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนทุกระดับการศึกษามีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีวินัย มีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรม กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพและมาตรฐานระบบการผลิตครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้มาตรฐานระดับสากลและได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐานกระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

มหาวิทยาลัยราชภัฏซึ่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 กำหนดให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น (Kerdnoonwong, 2011) และมหาวิทยาลัยราชภัฏต้องให้ความสำคัญคือ การพัฒนาคุณภาพบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏที่สามารถช่วยเหลือท้องถิ่น พัฒนานักศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตามยุทธศาสตร์ใหม่ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) และสอดคล้องกับสถานการณ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ การพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏในปัจจุบันมีแนวทางการพัฒนาที่เป็นแนวทางร่วมกันตามยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ซึ่งถือว่าเป็นแนวทางที่มหาวิทยาลัยทุกแห่งทำเหมือนกัน ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์สำคัญคือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาท้องถิ่น ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนาครู ยุทธศาสตร์ที่ 3 การยกระดับคุณภาพการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาระบบบริหารจัดการ กล่าวได้ว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันที่ผลิตบัณฑิตที่มีอัตลักษณ์ มีคุณภาพมีสมรรถนะและเป็นสถาบันหลักที่บูรณาการองค์ความรู้สู่ส่วนนวัตกรรมในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพมีทัศนคติที่ดี เป็นพลเมืองดีในสังคมและมีสมรรถนะตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตวิจัยสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับมุ่งเน้นการบูรณาการเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรมพัฒนาท้องถิ่นตามศักยภาพสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของชุมชนโดยการถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยีและน้อมนำแนวพระราชดำริสู่การปฏิบัติสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้นำชุมชนให้มีคุณธรรมและความสามารถในการบริหารงานเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมบริหาร

จัดการทรัพยากรภายในมหาวิทยาลัยอย่างมีประสิทธิภาพด้วยหลักธรรมาภิบาลพร้อมรองรับบริบทการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

การพัฒนาสมรรถนะด้านการผลิตและพัฒนาครูในยุทธศาสตร์ที่ 2 คือหัวใจสำคัญของการผลิตและพัฒนาครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดจากวิทยาลัยครู มองเห็นถึงความสำคัญในการเพิ่มทักษะบัณฑิตครู และเพิ่มทักษะครูประจำการให้มีความสามารถจัดการเรียนการสอนที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การยกระดับวิชาการวิชาชีพทักษะในวิชาชีพที่เหมาะสมกับสภาวะการณที่เปลี่ยนแปลง (Re-skill and Up-skill) ของครูประจำการที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้งที่สำเร็จจากมหาวิทยาลัยราชภัฏในพื้นที่รับผิดชอบ และมหาวิทยาลัยราชภัฏอื่น มีอัตลักษณ์บัณฑิตครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ บัณฑิตครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูและสมบูรณ์พร้อมด้วยคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ตามพระราโชบายราชภัฏด้านการศึกษา 4 ประการคือ มีทัศนคติที่ดีและถูกต้อง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคงเข้มแข็ง มีงานทำ มีอาชีพ เป็นพลเมืองดี มีระเบียบวินัย

ตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา ประกอบด้วยมาตรฐานความรู้และมาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะและสมรรถนะ ประกอบด้วย (ก) การปฏิบัติหน้าที่ครูต้องมีสมรรถนะ (1) มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู (2) ส่งเสริมการเรียนรู้ เอาใจใส่ และยอมรับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล (3) สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ และผู้สร้างนวัตกรรม (4) พัฒนตนเองให้มีความรอบรู้ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม และเป็นพลเมืองดี (ข) การจัดการเรียนรู้ ต้องมีสมรรถนะ (1) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมหลักสูตรสถานศึกษา (2) การจัดทำแผนการสอนและจัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนตามความถนัด และความสนใจ ให้มีปัญหาผู้รู้คิด มีความเป็นนวัตกร และมีความสุขในการเรียน (3) ดูแล ช่วยเหลือ พัฒนา และรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ (4) วิจัย สร้างนวัตกรรม และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน (5) ทำงานเป็นทีมอย่างสร้างสรรค์ และร่วมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพ (6) สื่อ และการวัดการประเมินผลการเรียนรู้ (7) การบูรณาการความรู้และศาสตร์การสอน (8) การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ (ค) ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ต้องมีสมรรถนะ (1) ร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนา และแก้ปัญหาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (2) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของผู้เรียน (3) ศึกษา เข้าถึงบริบทของชุมชน และสามารถอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรม (4) ส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2562) จากสมรรถนะหลักของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามที่คุรุสภา กำหนดจึงต้องจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้สอดคล้องตามมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามกรอบมาตรฐานการจัดการอุดมศึกษาแห่งชาติ เป็นข้อกำหนดขั้นต่ำเกี่ยวกับคุณลักษณะของสถาบันอุดมศึกษา การดำเนินการ ผลลัพธ์ คุณภาพ และเกณฑ์อื่นในการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดยคำนึงถึงผลลัพธ์การเรียนรู้ ซึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษา ฝึกอบรม หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการฝึกปฏิบัติ หรือการเรียนรู้จริงในที่ทำงาน ระหว่างการศึกษา การจัดการศึกษาให้กับบัณฑิตครูมหาวิทยาลัยราชภัฏจึงต้องคำนึงถึงมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูตามข้อบังคับคุรุสภา ดำเนินการจัดตามกรอบมาตรฐานการจัดการอุดมศึกษาแห่งชาติ

กรมมหาวิทยาลัยราชภัฏต้องมีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพครูและทักษะของมหาวิทยาลัยการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ร่วมกันในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ความรู้และทักษะการสอนและหลักสูตร การประเมินผล เทคโนโลยี สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ แปลงรูปแบบการสอนให้กลายเป็นสิ่งอำนวยความสะดวก เชื่อมโยงระหว่างการสอนกับการออกแบบสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ใหม่ ซึ่งอาจแบ่งการสอนออกเป็นห้ามิติคือ การถ่ายทอด การประยุกต์ใช้ การสร้างสรรค์ การสื่อสาร และการตัดสินใจ (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอริบ จิตตฤกษ์, 2562) มีความสามารถในการถ่ายทอดและบ่มเพาะให้เด็กแต่ละช่วงวัยมีคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ตามพระราโชบาย ด้านการศึกษา 4 ประการ และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 รองรับการเปลี่ยนแปลง ความพร้อมในการจัดการศึกษา การเรียนการสอนในบริบทของการเปลี่ยนแปลงโลกประเทศและการเปลี่ยนแปลงในชุมชนท้องถิ่น จะเห็นได้ว่า ในยุทธศาสตร์ที่ 3 การยกระดับคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมีความเป็นเลิศในการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศด้วยการบูรณาการองค์ความรู้สู่นวัตกรรม เพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ ยกระดับคุณภาพบัณฑิตให้เป็นที่ต้องการของผู้ใช้บัณฑิต ด้วยอัตลักษณ์ด้านสมรรถนะและคุณลักษณะ 4 ประการพร้อมรองรับบริบทที่เปลี่ยนแปลง อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาทุกสาขาวิชาเป็นมืออาชีพ มีสมรรถนะเป็นที่ยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ บัณฑิตมีทักษะทางวิชาการและวิชาชีพที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ตามเกณฑ์ประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 4 กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มวิชาหลัก ประกอบด้วย ภาษาแม่และภาษาสำคัญของโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์ การปกครองและหน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และประวัติศาสตร์ กลุ่มทักษะชีวิตและอาชีพ ประกอบด้วย ความยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต และความรับผิดชอบเชื่อถือได้ และภาวะผู้นำ และความรับผิดชอบ กลุ่มทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ประกอบด้วย ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่าง มีวิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหา และการสื่อสารและการร่วมมือ กลุ่มทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ประกอบด้วย ความรู้ด้านสารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับสื่อ และความรู้ด้านเทคโนโลยี และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาระบบบริหารจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้รับการยอมรับระดับชาติ และนานาชาติด้านการเป็นสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ที่สร้างความมั่นคงให้กับประเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีระบบบริหารที่มีประสิทธิภาพ และคล่องตัว มุ่งเน้นการสร้างธรรมาภิบาล ความพร้อมและความสามารถปรับตัว อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพกับสถานะมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) มหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งจะต้องดำเนินการจัดทำโครงการและพัฒนางานกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้เกิดทักษะที่สอดคล้องตามยุทธศาสตร์

สิ่งสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะทักษะที่สำคัญของคนในประเทศไทยคือ ทักษะทั้ง 10 ทักษะที่สำคัญที่ต้องพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ในช่วงปี 2566-2570 และเพื่อสถาบันอุดมศึกษาต้องปรับตัว พร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลง เสริมทักษะองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี การคิดเชิงวิเคราะห์ การคิดเชิงสร้างสรรค์ การปรับตัว องค์ความรู้ และเสริมสร้างประสบการณ์รองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นให้กับบัณฑิต (marketthink, 2023) ประกอบด้วย 1) ปัญญาประดิษฐ์และข้อมูล 2) การคิดเชิงวิเคราะห์ 3) การคิดเชิงสร้างสรรค์ 4) ความเป็นผู้นำและอิทธิพลทาง 5) การจัดการความสามารถ 6) ความยืดหยุ่นและความคล่องตัว 7) ความต้องการเรียนรู้และการเรียนรู้ตลอดชีวิต 8) ความรู้ทางเทคโนโลยี 9) การดูแลสิ่งแวดล้อม และ 10) การให้บริการและการบริการผู้รับบริการ ซึ่งจะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับ

การศึกษาของ Dondi, Klier, Panier and Schubert (2021) จากสถาบัน McKinsey & Company ที่ได้เสนอบทความการกำหนดทักษะที่พลเมืองจะต้องมีในโลกแห่งการทำงานในอนาคตจากการสำรวจผู้คน 18,000 คนใน 15 ประเทศ รัฐบาลจำเป็นต้องเพิ่มทักษะใหม่ที่เป็นในการทำงานในอนาคตเพื่อการปรับตัวให้เท่าทันในยุคสมัยของเทคโนโลยีดิจิทัลและ AI กำลังเปลี่ยนแปลงในโลกการทำงาน การวิจัยโดยสถาบัน McKinsey Global Institute สรุปประเภทของทักษะระดับสูงที่จะมีความสำคัญมากขึ้น ทักษะการรับรู้ขั้นพื้นฐาน ความต้องการทักษะทางเทคโนโลยี สังคมและอารมณ์ และทักษะการรับรู้ที่สูงขึ้นจะเพิ่มขึ้น การวิจัยของ McKinsey Global Institute ระบุชุดทักษะพื้นฐาน 56 ทักษะ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มที่จะเป็นประโยชน์ต่อพลเมืองทุกคน แสดงให้เห็นว่าทักษะความสามารถที่สูงขึ้น มีความสัมพันธ์กับโอกาสในการจ้างงาน รายได้ที่สูงขึ้น และความพึงพอใจในงานที่สูงขึ้น

จากการศึกษาค้นคว้า งานวิจัยของ McKinsey Global Institute (2021) ได้กล่าวว่า ทักษะพื้นฐานที่จะช่วยให้พลเมืองทำงานได้ในอนาคต “Distinct Elements of Talent” (DELTA) องค์ประกอบที่โดดเด่นของคนทำงานยุคใหม่ เป็นทักษะพื้นฐาน 56 ชุด และ 13 กลุ่มทักษะ โดยได้แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มหลัก ดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) คือ ความรู้ความเข้าใจหรือความสามารถของสมองในการแสวงหา จัดเก็บ ประมวลผลและผสมผสานข้อมูลเพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ประกอบด้วย (1) ความสามารถทางสติปัญญา ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหาแบบมีโครงสร้าง เหตุผลเชิงตรรกะ การทำความเข้าใจกับอคติ และกำลังค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (2) การสื่อสาร ได้แก่ การเล่าเรื่องและการพูดในที่สาธารณะ การถามคำถามที่ถูกต้อง การสังเคราะห์ข้อความ และการฟังอย่างกระตือรือร้น (3) การวางแผนและวิธีการทำงาน ได้แก่ การพัฒนาแผนงาน การจัดการเวลาและการจัดลำดับความสำคัญ และการมีความคิดที่คล่องตัว (4) ความยืดหยุ่นทางจิต ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ การแปลความรู้ไปยังบริบทต่าง ๆ การนำมุมมองที่แตกต่างออกไป ความสามารถในการปรับตัว และความสามารถในการเรียนรู้

2. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal) คือ การมีปฏิสัมพันธ์และความเข้าใจกันระหว่างบุคคล ประกอบด้วย (1) การสร้างแรงขับเคลื่อน ได้แก่ การสร้างแบบจำลองบทบาท การเจรจาแบบ win-win การสร้างสรรค์วิสัยทัศน์ที่สร้างแรงบันดาลใจ และความตระหนักรู้ขององค์กร (2) การพัฒนาความสัมพันธ์ ได้แก่ ความเข้าอกเข้าใจ ความไว้วางใจที่สร้างแรงบันดาลใจ ความอ่อนน้อมถ่อมตน และความเป็นกันเอง (3) ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีม ได้แก่ การส่งเสริมความเท่าเทียม การสร้างแรงบันดาลใจให้กับบุคคลที่แตกต่างกัน การแก้ไขข้อขัดแย้ง การทำงานร่วมกัน การฝึกสอน และการเพิ่มขีดความสามารถ

3. ภาวะผู้นำในตนเอง (Self-leadership) คือ การรู้จักบทบาทตนเองในองค์กร และความสามารถในการนำตนเอง ประกอบด้วย (1) การตระหนักรู้ในตนเองและการบริหารจัดการตนเอง ได้แก่ เข้าใจอารมณ์และสิ่งกระตุ้นของตัวเอง การควบคุมตนเองและการควบคุมตนเอง เข้าใจจุดแข็งของตัวเอง ความซื่อสัตย์ แรงจูงใจในตนเองและสุขภาพที่ดี และความมั่นใจในตนเอง (2) การเป็นผู้ประกอบการ ได้แก่ ความกล้าและการกล้าเสี่ยง ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรม พลังงานความหลงใหลและการมองโลกในแง่ดี และความกล้าออกจากสิ่งเดิม และ (3) ความสำเร็จของเป้าหมาย ได้แก่ ความเป็นเจ้าของและความเด็ดขาด การปรับตัวกับความสำเร็จ ความเพียรและความพากเพียร การรับมือกับความไม่แน่นอน และการพัฒนาตนเอง

4. ทฤษฎีข้อมูลหรือดิจิทัล ประกอบด้วย (1) ความคล่องแคล่วทางดิจิทัลและความเป็นพลเมือง ได้แก่ ความรู้ด้านดิจิทัล การเรียนรู้แบบดิจิทัล การทำงานร่วมกันแบบดิจิทัล และจริยธรรมทางดิจิทัล (2) การใช้และการพัฒนาซอฟต์แวร์ ได้แก่ ความรู้ด้านการเขียนโปรแกรม การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ และการคิดเชิงคำนวณและอัลกอริทึม และ (3) การทำความเข้าใจระบบดิจิทัล ได้แก่ ความรู้ข้อมูล ระบบอัจฉริยะ ความรู้ด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์ และการแปลและการเปิดใช้งานเทคโนโลยี จากองค์ประกอบทักษะของคนทำงานในยุคสมัยใหม่ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ มนุษยสัมพันธ์ การเป็นผู้นำตนเอง และดิจิทัล เป็นทักษะสำคัญของแรงงานหรือกำลังคนที่จะเป็นผู้ขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์กร สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องมีหลักสูตรกิจกรรม โครงการที่จะช่วยเสริมสร้างทักษะที่สำคัญให้กับบัณฑิตให้บัณฑิตมีทักษะและสมรรถนะการทำงานในอนาคต ดังนั้นจึงมีการจัดทำยุทธศาสตร์หรือแผนที่เกี่ยวกับทักษะที่บัณฑิตต้องมี โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) ยุทธศาสตร์ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 ทักษะที่บัณฑิตต้องมี ได้แก่ การพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้องมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษ และภาษาที่สามและอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น

(2) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ทักษะที่บัณฑิตต้องมี ได้แก่ ความรอบรู้ด้านดิจิทัล การจัดการข้อมูล ปัญญาประดิษฐ์ โค้ดดิ้ง ทักษะมนุษย์ การคิดเชิงวิพากษ์ การทำงานเป็นทีม ความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ การแก้ปัญหา การมีแนวคิดของผู้ประกอบการ ความสามารถในการบริหารตัวเองและการบริหารคนเพื่อทำงานร่วมกัน การรู้เท่าทันสื่อ การสร้างสรรค์นวัตกรรม

(3) พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ.2562 ทักษะที่บัณฑิตต้องมี ได้แก่ พัฒนาศักยภาพให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และทักษะที่จำเป็น เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ เข้าใจสังคมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต ปรับเปลี่ยนตนเองเพื่อรองรับสังคมโลกที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคต มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ร่วมกันแก้ปัญหาสังคม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

(4) กฎกระทรวง มาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2565 ทักษะที่บัณฑิตต้องมี ได้แก่ การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาต้องมีผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษา ผูกอบรมหรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการฝึกปฏิบัติ หรือการเรียนรู้จริงในที่ทำงานระหว่างการศึกษา การผลิตบัณฑิตและการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาทั้งในระดับชาติและนานาชาติ ความต้องการของชุมชน สังคมและประเทศตามความเชี่ยวชาญ และอัตลักษณ์ของกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา

(5) แผนด้านการอุดมศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนาากำลังคนของประเทศ พ.ศ.2564-2570 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566-2570 ทักษะที่บัณฑิตต้องมี ได้แก่ การอุดมศึกษาให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต การสร้างความตระหนักรู้เรื่องผลกระทบของกิจกรรมมนุษย์ที่มีต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสร้างองค์ความรู้และทักษะพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงสู่อนาคต ยกย่องคุณภาพการศึกษาและสมรรถนะของกำลังคน

ให้ตอบสนองทิศทางการพัฒนาประเทศตาม BCG Model ในรูปแบบ Degree และ Non-Degree ผ่านรูปแบบการเรียนรู้แบบสะสมประสบการณ์ และการบูรณาการกับการทำงาน

(6) กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ.2566-2570 ทักษะที่บัณฑิตต้องมี ได้แก่ การเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนากำลังคนในระบบอุดมศึกษาให้มีคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่จำเป็นควบคู่กับการมีสมรรถนะสูงด้านวิชาชีพและวิชาการ

(7) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 ทักษะที่บัณฑิตต้องมี ได้แก่ 3Rs + 8Cs อ่านออก (Reading) เขียนได้ (Writing) คิดเลขเป็น (Arithmetic) ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ ความมีเมตตา กรุณา วินัย คุณธรรม และจริยธรรม

(8) ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) ทักษะที่บัณฑิตต้องมี ได้แก่ มีทัศนคติที่ดีและถูกต้อง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคงเข้มแข็ง มีงานทำ มีอาชีพ เป็นพลเมืองดี มีระเบียบวินัย ความยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต และความรับผิดชอบต่อผู้อื่นได้ ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบต่อความสำเร็จริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา การสื่อสารและการร่วมมือ ความรู้ด้านสารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับสื่อ และความรู้ด้านเทคโนโลยี

(9) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง เรื่อง Skill Mapping ทักษะที่บัณฑิตต้องมี ได้แก่ 3Rs + 8Cs อ่านออก (Reading) เขียนได้ (Writing) คิดเลขเป็น (Arithmetic) ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์

(10) คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (CBS) ร่วมกับ World Economic Forum (WEF) ทักษะที่บัณฑิตต้องมี ได้แก่ AI และ Big Data ปัญญาประดิษฐ์และข้อมูล การคิดเชิงวิเคราะห์ การคิดเชิงสร้างสรรค์ ความเป็นผู้นำและอิทธิพลทางสังคม การจัดการความสามารถ ความยืดหยุ่นและความคล่องตัว ความต้องการเรียนรู้และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ความรู้ทางเทคโนโลยี การดูแลสิ่งแวดล้อม และแนวทางการให้บริการและการบริการผู้รับบริการ

(11) Distinct Elements of Talent (DELTA) องค์ประกอบที่โดดเด่นของพรสวรรค์ McKinsey Global Institute ทักษะที่บัณฑิตต้องมี ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ การมีมนุษยสัมพันธ์ การเป็นผู้นำตนเอง และการมีทักษะทางดิจิทัล

จากที่กล่าวถึงยุทธศาสตร์หรือแผนและทักษะที่บัณฑิตต้องมีข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ทักษะที่บัณฑิตระดับอุดมศึกษาจะต้องมีให้สอดคล้องตามยุทธศาสตร์และแผนในการพัฒนาประเทศที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนา อาทิ ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ความเข้าใจและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน การคิดเชิงวิพากษ์ เป็นทักษะการคิดที่ใช้ตรรกะและวิจารณญาณบนฐานข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง ความคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการทำงานเป็นทีม ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ ความมีเมตตา กรุณา วินัย คุณธรรม จริยธรรม การคิดเชิงวิเคราะห์ ทักษะการหา

ข้อเท็จจริงนำไปสู่การตัดสินใจที่เป็นประโยชน์มากที่สุด ความยืดหยุ่นและการปรับตัว ความยืดหยุ่นและความคล่องตัว เป็นทักษะที่เหมาะสมกับสังคมวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบันและอนาคต สถาบันอุดมศึกษาในแต่ละกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มพัฒนาชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนอื่น กลุ่มพัฒนาเทคโนโลยีและส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม กลุ่มผลิตและพัฒนาบุคลากรวิชาชีพและสาขาจำเพาะ กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา กลุ่มพัฒนาการวิจัยระดับแนวหน้าของโลก ต้องกำหนดแนวทางการพัฒนาทักษะกลยุทธ์หรือแนวทางหรือแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาทักษะบัณฑิตให้มีความเชี่ยวชาญตามปรัชญามหาวิทยาลัยหรือตามความเชี่ยวชาญของกลุ่มมหาวิทยาลัย และมีทักษะที่มีความเป็นสากลคู่ขนานร่วมด้วย อาทิ การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ ปรับปรุงรายวิชาให้ทันสมัยสอดคล้องเท่าทันต่อบริบทที่เปลี่ยนแปลง การพัฒนารายวิชาที่สอดคล้องตามแผนพัฒนาประเทศ กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สอดคล้องตามหลักปรัชญามหาวิทยาลัย เพื่อเสริมสร้างความเชี่ยวชาญความรู้และทักษะของบัณฑิตด้านวิชาการและการปฏิบัติงานจริงอย่างมีคุณภาพเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565, 31 มีนาคม). *กฎกระทรวง มาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565*. <https://www.mhesi.go.th/index.php/all-legal/76-ministerial-regulation/7209-2565.html>
- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565, 13 ธันวาคม). *กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ.2566-2570*. <https://www.mhesi.go.th/index.php/all-media/book-ministry/8310-2022-12-13-06-27-40.html>
- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. กองยุทธศาสตร์และแผนงาน. (2566, 11 มกราคม). *แผนด้านการอุดมศึกษาเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ พ.ศ.2564-2570 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2566-2570*. <https://www.mhesi.go.th/index.php/news-and-announce/%20all/pr/announcement-news/8464-2564-2570-2566-2570.html>
- กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560, 1 มีนาคม). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. <https://www.onec.go.th/index.php/book/BookView/1540>
- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2562, 1 พฤษภาคม). *พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ.2562*. <https://www.mhesi.go.th/images/2563/pusit/legal-all/1p2562.pdf>
- ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน. (2562). *หลักและพื้นฐานการอุดมศึกษา*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2561, 11 ตุลาคม). *ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นระยะ 20 ปี*. https://plan.vru.ac.th/?page_id=3710
- ราชกิจจานุเบกษา. (2562). *พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒*. https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/A/057/T_0054.PDF

- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง. และอชิป จิตตฤกษ์. (2562). *21st CENTURY SKILLS Rethinking How Students Learn ทักษะแห่งอนาคตใหม่ การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21*. สำนักพิมพ์บู๊คสเคป.
- สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. (2567). *Skill Mapping*. <https://skill.kmitl.ac.th/>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)*. https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=13651
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561, 13 ตุลาคม). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ.2561-2580*. https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlanOct2018.pdf
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง รายละเอียดของมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพครูตามข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. <https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF>
- อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์. (2564). *อุดมศึกษาเชิงประจักษ์สู่อนาคต*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Dondi, M., Klier, J., Panier, F., and Schubert, J. (2021). *Defining the skills citizens will need in the future world of work*. McKinsey & Company. <https://www.mckinsey.com/industries/public-sector/our-insights/defining-the-skills-citizens-will-need-in-the-future-world-of-work#/>
- Kerdnoonwong, S. (2011). The Development of a Learning Management Model to Enhance Self-directed Learning of Adult Learners in Rajabhat University. *Scholar: Human Sciences*.3(2). <http://www.assumptionjournal.au.edu/index.php/Scholar/article/view/237/201>
- Marketthink. (2566). *บัญชีจุฬาฯ ร่วมกับ World Economic Forum เผยรายงาน “อาชีพในอนาคต” และ 10 ทักษะ ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาด*. <https://www.marketthink.co/41073>
- McKinsey Global Institute. (2021). *Defining the skills citizens will need in the future world of work*. <https://www.mckinsey.com/industries/public-sector/our-insights/defining-the-skills-citizens-will-need-in-the-future-world-of-work#/>